

A bányászati tájterhelés vizsgálata

Csüllög Gábor – Tamás László – Horváth Gergely
Eötvös Loránd Tudományegyetem

A bányászat évezredek óta jelen van környezetünkben. A természeti erőforrások kitermelése fontos alapja a gazdasági fejlődésnek. Különösen így volt ez az elmúlt két évszázadban az ipari korszak kialakulásától kezdve. Azóta jelentős ipari tevékenységgel kiegészülő bányavidékek jöttek létre, ahol komoly átalakulás ment végbe, mind a társadalomban, mind a környezetben. A környezetre közvetlenül ható ágazatok jelentős környezetfogyasztók és környezetátalakítók egyben és sok esetben területileg is erőteljesen kötődnek a bányászathoz. Az ipari, bányászati tevékenységek területi kiterjedése folyamatosan változó, ugyanakkor a települések szegélyén vagy külterületén kialakított építményei, kitermelő- és lerakóhelyei, szállítási létesítményei a termelés felhagyása után is még sokáig jelen vannak, aminek következtében környezeti hatásuk továbbra is érvényesül. Az elmúlt két évszázad alatt a gazdasági szükségszerűség, a nem átgondolt fejlesztések, gazdasági csődök és válságok következtében nagyon sok bányavidék alakult át kedvezőtlenül, jelentős környezeti károkat szenvedve. Ugyanakkor nem törvényszerű, hogy a bányászatnak továbbra is ilyen következményei legyenek. Egyensúlyt kell találni a gazdasági érdek és a minél jobb környezeti állapot között. Hiszen a gazdaságnak komoly mennyiségű nyersanyagra és energiaordózóra van és lesz szüksége, de ugyanilyen mértékben van szükség az élhető környezetre is.

A problémák megoldásához ezért összehangolt tájkezelés lenne szükséges. Kikerülhetetlen azonban, hogy ennek a kezelésnek egyszerre kell hatékonynak lenni a felhagyott bányák környezeti és tájproblémáinak megoldására, illetve az aktív bányászati folyamat összetett környezeti terhelésének (kitermelés, szállítás, meddő deponálás, víz, talaj és levegőszennyezés, növényzeti károk) csökkentésére. Jelenleg a tájban keletkező konfliktusoknak nem csak a megoldása, de sokszor még a megfelelő tudományos feltárása is elmarad, mivel nem csak az ilyen jellegű tájproblémák országos felmérése és feldolgozása hiányzik, hanem a rövid és hosszú távú kezelési tervek kidolgozása és összehangolása, valamint a szervezeti keretek kidolgozása is, várta magára.

Mind a környezeti veszélyek elhárítása, mind az új funkciók tervezése szempontjából fontos feladat tehát a bányászat tájra gyakorolt hatásának felmérése, elemzése. . Bányászati tájról akkor beszélhetünk, ha a kitermelő tevékenység széles köre jelen van az adott területen, és ez meghatározó jelleget, karaktert ad a tájnak. Első lépés mindenképpen országos viszonylatban a bányászati tájak problémáinak feltárása, rendszerezése. A táji keretekben megfogalmazott értékek lehetőséget adnak a bányászati tevékenység által leginkább befolyásolt tájak és főleg tájtípusok lehatárolására.